

REPUBLIKA E KOSOVËS / REPUBLIKA KOSOVA

Rev.br.135/2024

VRHOVNI SUD KOSOVA, u veću sastavljenom od sudija: Milena Đerić, predsednik veća, Zenel Leku i Rustem Thaqi, članovi veća, u pravnoj stvari tužioca: A. H. iz sela ..., opština ..., kojeg po punomoćju zastupa: Ramadan Sylejmani, advokat iz Uroševca, protiv tužene: CO ... L.L.C u vlasništvu Q. I. sa sedištem u ..., koju po punomoćju zastupa: Jeton Berisha, advokat iz Uroševca, po predmetu spora - radi nadoknade štete, odlučujući po reviziji ovlašćenog zastupnika tužene, izjavljenoj protiv presude Apelacionog suda Kosova sa sedištem u Prištini Gž.br.6235/21 od 22.09.2023.godine, u sednici održanoj dana 20.06.2024.godine, doneo je

P R E S U D U

ODBIJA SE kao neosnovana revizija tužene: CO ... L.L.C u vlasništvu Q. I. sa sedištem u ..., izjavljena protiv presude Apelacionog suda Kosova sa sedištem u Prištini, Gž.br.6235/21 od 22.09.2023.godine.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Osnovnog suda u Uroševcu, Opšte Odeljenje P.br.690/16 od 06.04.2021. godine u stavu I. dispozitiva, delimično je usvojen kao osnovan tužbeni zahtev tužioca, u stavu II. dispozitiva obavezana je tužena da na ime naknade materijalne i nematerijalne štete, pričinjene na radnom mestu koja se dogodila dana 05.02.2016. godine, po osnovu 80% odgovornosti, isplati iznose kao što slede:

- Na ime pretrpljenih fizičkih bolova, iznos od 12,000.00 eura,
- Na ime pretrpljenog straha, iznos od 8,000.00 eura,
- Na ime unakaženosti, iznos od 3,000.00 eura,
- Na ime smanjenja opšte životne aktivnosti u procentima 40%, iznos od 15,000.00 eura,

-Na ime umanjenja trajne radne sposobnosti, u vidu mesečne rente, tužena je dužna da isplati nadoknadu za ostvareni prihod, za period od 05.02.2016.godine pa do 22.09.2024. godine, kada će tužilac da navrši 65 godina života u iznosu od 6,254.80 eura,

-Na ime tuđe pomoći i nege iznos od 1.200 eura,

-Na ime fizikalne rehabilitacije iznos od 72 eura,

-Na ime pojačane ishrane iznos od 640 eura.

Stavom III. dispozitiva odbijen je deo tužbenog zahteva tužioca preko iznosa koji su određeni u stavu I. dispozitiva, kao što slede:

-Na ime pretrpljenih fizičkih bolova, iznos od 3.000 eura,

-Na ime pretrpljenog straha, iznos od 6.000 eura,

-Na ime unakaženosti, iznos od 6.000 eura,

-Na ime umanjenja trajne radne sposobnosti u vidu mesečne rente, tužena da isplati naknadu za ostvareni prihod, za period od 05.02.2016. godine pa do 22.09.2024. godine iznos od 6,528.35 eura.

-Na ime tuđe pomoći i nege iznos od 300 eura,

-Na ime fizikalne rehabilitacije iznos od 1.080 eura,

-Na ime pojačane ishrane iznos od 160 eura.

Stavom IV. dispozitiva obavezana je tužena da tužiocu isplati odobreni deo tužbe u ukupnom iznosu od 46,814.80 eura, zajedno sa kamatom od 8% koja će se obračunavati od dana donošenja presude, pa sve do konačne isplate, kao i troškove postupka u iznosu od 4.826 eura, a sve u roku od 15 dana od dana prijema presude i pod pretnjom prinudnog izvršenja.

Stavom V. dispozitiva obavezan je tužilac da plati na ime razlike u sudskoj taksi iznos od 85 eura, u roku od 15 dana od dana pravosnažnosti presude.

Postupajući po žalbama podnetim od strane stranaka u postupku, Apelacioni sud Kosova je doneo presudu Gž.br.6235/21 dana 22.09.2023.godine kojom je odlučio na sledeći način: U stavu I. dispozitiva delimično je usvojio žalbu tužene kao osnovanu i prvostepenu presudu je preinačio u stavu II. dispozitiva u usvojenom delu tužbenog zahteva tužioca koji se odnosi na naknadu nematerijalne štete, za pretrpljeni fizički bol, strah i za unakaženost, kao i u stavu IV. dispozitiva koja se odnosi na određivanje ukupnog novčanog iznosa, na sledeći način: Obavezana je tužena da na ime naknade za nematerijalnu štetu pričinjenu na radnom mestu dana 05.02.2016.godine tužiocu isplati sledeće iznose: za pretrpljene fizičke bolove iznos od 5.500 eura, za pretrpljeni strah iznos od 4.500 eura, a za unakaženost iznos od 1.500 eura, sa zakonskom kamatom od 8%, koja će se obračunavati od dana prijema presude prvostepenog suda, pa do konačne isplate, a sve to u roku od 15 dana, od dana prijema presude, pod pretnjom

izvršenja. Stavom II. dispozitiva ostatak tužbenog zahteva tužioca do iznosa procenjenih kao u stavu I. dispozitiva ove presude, na ime pretrpljene nematerijalne štete, za pretrpljene fizičke bolove, za strah i unakaženost, odbio je kao neosnovan. Stavom III. dispozitiva odbijene su kao neosnovane žalbe tužioca i tužene, dok je prvostepena presuda u stavu II. dispozitiva koja se odnosi na usvajajući deo tužbenog zahteva tužioca za naknadu nematerijalne štete na ime smanjenja opšte životne aktivnosti, materijalne štete na ime smanjenja opšte radne sposobnosti, tuđe pomoći i nege, pojačane ishrane, fizioterapeutske rehabilitacije, u stavu III. dispozitiva koja se odnosi na odbijajući deo tužbenog zahteva tužioca, kao i u stavu IV. dispozitiva koja se odnosi na troškove postupka, su potvrđene. Stavom IV. dispozitiva ostao je neispitan stav V. dispozitiva prvostepene presude.

Protiv pravosnažne presude Apelacionog suda Kosova, ovlašćeni zastupnik tužene je blagovremeno podneo reviziju i to zbog pogrešne primene materijalnog prava, sa predlogom da se nižestepene presude ukinu i predmet vrati na ponovno suđenje i odlučivanje, ili da se preinači presuda u delu koji je suprotan zakonu.

U spisima predmeta postoji pismeni podnesak odnosno odgovor na reviziju podnet od strane punomoćnika tužioca, sa predlogom da se revizija odbije kao neosnovana, a da se pravosnažna presuda potvrdi.

Ispitujući pobijanu presudu u odnosu na revizijske navode, pazeći po službenoj dužnosti na bitne povrede predviđene u odredbi člana 215. Zakona o parničnom postupku (Zakon br.03/L-006), te na primenu materijalnog prava od strane nižestepenih sudova, Vrhovni sud Kosova je našao da je revizija, neosnovana.

U postupku pred nižestepenim sudovima, nisu učinjene bitne povrede odredbi Zakona o parničnom postupku na koje je revizijski sud dužan da pazi po službenoj dužnosti, a podnetom revizijom se na ovakve povrede ne ukazuje.

Prema podacima iz spisa predmeta, proizilazi sledeće činjenično stanje:

Dana 05.02.2016. godine je došlo do nesrećnog slučaja kod tužene na radnom mestu u toku trajanja radnog vremena, i tom prilikom je tužilac kao zaposleni zadobio teške telesne povrede, što nije sporno među parničnim strankama. Sporno među parničnim strankama je pitanje odgovornosti za povrede koje je zadobio tužilac.

Radi utvrđivanja pravnog osnova odnosno odgovornosti za izazvanu nesreću, kao i utvrđivanja činjenice da je do povrede tužioca došlo na radnom mestu, prvostepeni sud je angažovao dva veštaka odgovarajuće struke, a vezano za zaštitu na radu. Prvi veštak je u svom mišljenju datom u pisanoj formi od 05.11.2018.godine, kao i pojašnjenjima datim na održanom ročištu od 06.03.2019.godine, utvrdio da je do nesreće došlo odgovornošću obeju parničnih stranaka, gde je poslodavac ovde tužena imala primarnu odgovornost jer je u toku rada imala 4 učinjena propusta, dok je tužilac imao sekundarnu odgovornost jer je u toku rada imao 3 učinjena propusta. Drugi veštak je u svom mišljenju datom u pisanoj formi od 25.04.2019. godine, kao i pojašnjenjima datim na održanom ročištu od 11.09.2019. godine, utvrdio da je do povrede tužioca na radnom mestu došlo zbog propuštanja obeju parničnih stranaka, primarna propuštanja su učinjena od strane poslodavca ovde tužene, a sekundarna propuštanja od strane zaposlenog ovde tužioca. Prvostepeni sud je poklonio poverenje izvršenim veštačenjima, posebno veštačenju urađenom od strane drugog veštaka od dana 25.04.2019. godine, ističući da je isto urađeno veoma detaljno, profesionalno i objektivno. Na osnovu pomenutog veštačenja, prvostepeni sud je odlučio da u konkretnom slučaju postoji zajednička odgovornost, i to izraženo u procentima od 80% na strani tužene i od 20% na strani tužioca.

Radi utvrđivanja stepena i intenziteta povreda koje je tužilac pretrpeo, angažovana su dva veštaka ortopedije-traumatologije, koji su u svojim veštačenjima naveli da je tužilac usled pomenute nesreće na radu zadobio telesne povrede koje se klasifikuju kao teške telesne povrede sa doživotnim posledicama. Zbog zadobijenih povreda kod tužioca je došlo do smanjenja opšte životne aktivnosti izraženo u procentima do 40%, kao i do umanjenja trajne radne sposobnosti izraženo u procentima do 45%. Zbog nastalih povreda tužilac je osetio fizički bol posebno teškog intenziteta u trajanju od 20 minuta, zatim je osetio fizički bol velikog intenziteta u trajanju od 42 sata, i fizički bol slabog intenziteta koji je prisutan i danas. Usled ove nesreće kod njega je došlo do straha i to: primarni strah koji je trajao 1 sekundu, zatim, sekundarni strah visokog intenziteta u trajanju od 5 dana, sekundarni strah srednjeg intenziteta u trajanju od 2 meseca i sekundarni strah slabog intenziteta koji je prisutan i danas. Što se tiče telesne naruženosti, tužilac je usled nesreće pretrpeo naruženost koja je lakšeg stepena.

Na osnovu pomenutih veštačenja kojima je prvostepeni sud poklonio puno poverenje, isti je utvrdio visinu iznosa koji tužena treba da isplati tužiocu na ime nadoknade nematerijalne štete, kao i na ime mesečne rente. Što se tiče iznosa na ime nadoknade materijalne štete, prvostepeni sud je cenio pismene materijalne dokaze koji je dostavio tužilac, a vezano za medicinske troškove.

Na osnovu navedenog činjeničnog stanja, prvostepeni sud je ocenio da tužena odgovara za štetu nanetu tužiocu, i to u iznosima utvrđenim od strane veštaka odgovarajuće struke, a u skladu sa odgovarajućim članovima Zakona o obligacionim odnosima.

Postupajući po žalbama podnetim od strane stranaka u postupku, drugostepeni sud je delimično usvojio žalbu tužene kao osnovanu, i preinačio je prvostepenu presudu na napred navedeni način, dok je žalbu tužioca odbio kao neosnovanu. Apelacioni sud je utvrdio da u preinačenom delu ožalbene presude nema bitne povrede odredaba parničnog postupka, takođe, činjenično stanje je pravilno i potpuno dokazano, ali je prvostepeni sud pogrešno primenio materijalno pravo. Naime, novčani iznosi procenjeni od strane prvostepenog suda nisu bili procenjeni u skladu sa svrhom kojoj služi obeštećenje. Za nadoknadu nematerijalne štete, sud mora uzeti u obzir značaj povrede dobra i svrhu kojoj ova naknada služi, vodeći računa da naknada bude u skladu sa ciljevima koji su usmereni na naknadu nematerijalne štete koja predstavlja satisfakciju za oštećenog. Po pomenutom osnovu, Apelacioni sud je izvršio preinačenje prvostepene ožalbene presude u delu koji se odnosi na visinu iznosa na ime nadoknade nematerijalne štete koja se odnosi na pretrpljene fizičke bolove, proživljeni strah i telesnu naruženost lakšeg stepena, imajući u obzir da je u pitanju , uzimajući u obzir prirodu povreda koje je zadobio tužilac, vrstu i trajanje fizičkog bola, strah i način ispoljavanja straha, stepen smanjenja opšte životne aktivnosti izražen u procentima 40%, kao i opšte radne sposobnosti izraženo u procentima 45%, kao i druge okolnosti kao što su starost tužioca i postojeća sudska praksa.

Pojam štete definisan je odredbom člana 137. Zakon o obligacionim odnosima (Zakon br.04/Z-077), gde je obuhvaćena materijalna, kao i nematerijalna šteta. Naknada materijalne štete propisana je odredbom člana 169. Zakona o obligacionim odnosima, tako što je odgovorno lice dužno uspostaviti stanje koje je bilo pre nego je šteta nastala. Ukoliko uspostavljanje ranijeg stanja ne uklanja štetu potpuno, ili nije moguće, odgovorno lice je dužno dati naknadu u novcu. Odredbom člana 177. Zakona o obligacionim odnosima, u stavu 2. propisana je naknada materijalne štete u slučaju lečenja od zadobijenih povreda. Novčana naknada nematerijalne štete propisana je odredbom člana 183. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima, tako što za pretrpljene fizičke bolove, za pretrpljene duševne bolove zbog umanjavanja opšte životne sposobnosti, ili pretrpljeni strah, sud će, ako nađe da okolnosti slučaja, a naročito jačina bolova i straha i njihovo trajanje to opravdava, dosuditi pravičnu novčanu naknadu, nezavisno od naknade materijalne štete.

Vrhovni sud Kosova nalazi da su revizijski navodi istaknuti od strane ovlašćenog zastupnika tužene u pogledu dosuđenih iznosa, neosnovani, zato što je postojeća sudska praksa Vrhovnog suda u potpunosti primenjena u konkretnom slučaju od strane drugostepenog suda, i dosuđeni iznosi su pravični i u skladu sa kriterijumima i namenom definisanom odredbom člana 183. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima (Zakon Br.04/Z-077).

Vrhovni sud je ocenio da su iznosi koji su utvrđeni od strane drugostepenog suda u potpunosti u skladu sa namenom nadoknade i u skladu sa podelom odgovornosti od 80% na strani tužene i 20% na strani tužioca, tako da navodi istaknuti u reviziji u ovom pogledu, nisu osnovani. Prilikom određivanja iznosa na ime nadoknade nematerijalne štete, drugostepeni sud je uzeo u obzir značaj povrede dobra i svrhu kojoj ova naknada služi, vodeći računa da naknada odgovara svrsi koja ima za cilj naknadu nematerijalne štete, a to je satisfakcija za oštećenog. Drugostepeni sud je prilikom odlučivanja o visini tužbenog zahteva pravilno uzeo u obzir prirodu zadobijenih povreda tužioca, vrstu i trajanje fizičkog bola, strah i način ispoljavanja straha kod njega, stepen umanjenja opšte životne aktivnosti od 40%, stepen umanjenja opšte radne sposobnosti od 45%, kao i stepen fizičke unakaženosti - nizak stepen unakaženosti kao i druge okolnosti, kao što su godine starosti tužioca i postojeća sudska praksa, a takođe je imao u vidu i podelu odgovornosti od 80% na strani tužene i 20% na strani tužioca.

Takođe, što se tiče dela drugostepene presude u vezi sa visinom iznosa na ime materijalne štete kao što su: tuđa pomoć i nega, pojačana ishrana i fizikalna rehabilitacija, Vrhovni sud je ocenio da je drugostepeni sud odlučio na pravičan i zakonit način, naime tužiocu su stvoreni troškovi lečenja i drugi povezani troškovi kao posledica nesreće, što je dokazano materijalnim dokazima koji se nalaze u spisima predmeta.

Revident je u reviziji između ostalog istakao i da je od strane nižestepenih sudova određena fiksna kapitalizacija iznosa na ime mesečne rente zbog smanjenja radne sposobnosti, nezakonita i nepravedna, jer u slučaju promenjenih okolnosti, ne može se zahtevati izmena konkretnog dela ožalbene presude. Konkretan istaknuti revizijski navod, Vrhovni sud Kosova je odbio kao neosnovan. Naime, veštaci ortopedske struke su u svojim nalazima istakli da smanjenje radne sposobnosti odnosno invalidnost tužioca se može smanjiti za 25 % ako se hirurškom operacijom postavi u telo tužioca odgovarajuća proteza, međutim, s obzirom da je u pitanju strano telo (proteza) može se dogoditi da tužiočev oranizam ne prihvati protezu, i da onda tužilac postane nepokretan u invalidskim kolicima, tako da, imajući u vidu navedeno kao i starost tužioca (62 godine u vreme izvršenog veštačenja), ne postoji 100% sigurnost da bi takva operacija bila uspešna. Zatim, u odgovoru na reviziju, punomoćnik tužioca je obavestio Vrhovni sud Kosova da je tužena preko ovlašćenog zastupnika, po prijemu drugostepene presude dana 31.10.2023.

godine, usaglasila i potpisala ugovor o izvršenju obaveze na rate sa tužiocem, pri čemu je prvu ratu tužena uplatila u iznosu od 20.000 eura u novembru mesecu, drugu ratu u decembru mesecu i treću ratu u januaru mesecu 2024 godine u skladu sa ugovorom. Uz odgovor na reviziju, punomoćnik tužioca je dostavio pomenuti potpisan ugovor, kao i uplatnice o izvršenim uplatama.

Vrhovni sud Kosova je u reviziji ispitao i ostale revizijske navode, ali su oni odbijeni, jer smatra da su data jasna i dovoljna obrazloženja u pogledu pravno valjanih činjenica za pravično suđenje u ovom predmetu, te su ovi revizijski zahtevi odbijeni kao neosnovani.

Shodno navedenom, Vrhovni sud Kosova je odlučio kao u dispozitivu, a u smislu odredbi člana 222. Zakona o parničnom postupku.

VRHOVNI SUD KOSOVA

Rev.br.135/2024 od 20.06.2024.godina

Predsednik veća-sudija

Milena Đerić
